

15.12.2023

POL-2023-158549

Valtiovarainministeriö

VN/24735/2023, Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta Tullin rikostorjuntalain 3 luvun muuttamisesta

Poliisihallituksen lausunto

Asia

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Poliisihallituksen lausuntoa 14.11.2023 päivätystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun muuttamisesta (HE-luonnos).

HE-luonnos vastaa olennaisilta osiltaan pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun säännöksiä salaisista pakkokeinoista. Salaisia tiedonhankintakeinoja voidaan käyttää rikosten estämiseen olennaisesti samojen edellytysten perusteella kuin niitä voidaan käyttää pakkokeinolain 10 luvun perusteella rikosten selvittämiseen.

PTR-viranomaiset (Poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos) tekevät tiivistä yhteistyötä rikostorjunnassa ja tähän yhteistyöhön kuuluu myös paljon salaisiin tiedonhankintakeinoihin liittyvää yhteistyötä ja -toimintaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että kaikkien esitutkintaviranomaisten salaisiin tiedonhankintakeinoihin liittyvä lainsäädäntö on mahdollisimman yhdenmukaista.

Poliisihallituksen lausunto

Poliisihallitus toteaa, että HE-luonnoksen taustalla ovat pakkokeinolakiin, poliisilakiin ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin tehdyt muutokset.

Poliisihallitus kannattaa pääosin HE-luonnokseen sisältyviä lakiehdotuksia ja pitää HE-luonnoksen perusteluja asianmukaisina, mutta kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin.

HE-luonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi Tullin rikostorjuntalakiin Tullille oikeus peiteltyyn tiedonhankintaan tietoverkossa. Poliisihallitus yhtyy Keskusrikospoliisin lausunnossa esitettyihin perusteluihin näkemyksiin tässä asiassa. Poliisin ja Tullin oikeudet, eivät saa olla tässä asiassa ristiriitaisia ja laajennettaessa Tullin toimivaltuuksia tietoverkossa tehtävän peitellyn tiedonhankinnan osalta, tulee koulutuksen avulla varmistaa, että toimivaltuutta käyttävät tullimiehet on riittävästi perehdytetty tietoverkossa tehtävän peitellyn tiedonhankinnan ja peitetoiminnan eroavaisuuksista.

Poliisihallitus toteaa, että Valtioneuvoston asetuksen esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnan (13.2.2014/122) 3 luvun 21§:n mukaisesti Poliisihallitus on asettanut esitutkintaviranomaisista ja Suojelupoliisin edustajasta koostuvan salaisen tiedonhankinnan seurantaryhmän, jonka tehtävä on muun muassa toiminnan, yhteistyön ja koulutuksen seuranta.

Poliisihallitus pitää tärkeänä, että salaisia tiedonhankinta- ja pakkokeinoja käytävillä esitutkintaviranomaisilla on yhteinen näkemys tietoverkossa toteutettavan peitellyn tiedonhankinnan rajoista suhteessa yksinomaan tietoverkossa toteutettavaan peitetoimintaan ja peitetoimintaan. Poliisi vastaa valtakunnallisesti salaisten pakkokeinojen ja tiedonhankintakeinojen koulutuksista.

HE-luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi Tullin rikostorjuntalain 3 luvun 21§:n 2 momenttia, mikä koskee teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisessa käytettäviä teknisiä laitteita. Ehdotettu säännösmuutos poistaisi rajoituksen teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimiseen käytettävän laitteen ominaisuuksista ja jatkossa laitteen ominaisuuksia ei enää rajattaisi (HE-luonnos s. 10 ja 17).

Poliisihallitus toteaa, että ehdotettu muutosehdotus vastaa sisällöltään poliisilain 5 luvun 25§:n muutosehdotusta (HE 275/2022 vp), jonka valiokuntakäsittelyn aikana Perustuslakivaliokunta lausui aikaisempaan tulkintakäytäntöön viitaten, että ehdotetulle rajoituksen poistamiselle ei oltu esitetty riittäviä perusteluja (PeVL 11/2005 vp s. 9). Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta muutos ehdotus poistettiin esityksestä ja ehdotus poliisilain 5 luvun 25§:n muuttamisesta ei toteutunut.

Poliisihallitus toteaa vaatimukseen, että tietojen hankkimiseen voidaan käyttää ainoastaan sellaista laitetta, jota voidaan käyttää vain telepääteosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöimiseen, on koettu vaatimuksena hankalaksi myös poliisin toiminnassa, koska yksilöintitietojen hankkimiseen käytävillä laitteilla voi olla muitakin ominaisuuksia.

Poliisihallituksen käsityksen mukaan edellä mainittua asiaa ei ole Tullin rikostorjuntalain osalta perusteltua arvioida toisin, kuin perustuslakivaliokunta ja hallintovaliokunta arvioivat poliisilain muutoksen yhteydessä.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Tuomas Pöyhönen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 15.12.2023 klo 11:05. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.